

nakladatelství Harry Putz, Liberec, 1996; **3.** Čechová E., Trabelsiová H., Putz H. Хотите говорить по чешскому? – nakladatelství Harry Putz, Liberec, 1999; **4.** Hasil J. Psaní jako součást výuky češtiny pro cizince // Šebesta K., Hájková E., eds. Didaktické studie IV. Čeština jako jazyk druhý. – Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta. – Praha – Ratibof, 2008. – S. 37–49; **5.** Porák J. Učebnice češtiny na základě ruštiny. – SPN, Praha, 1972; **6.** Porák J. Чешский язык. – SPN, Praha, 1978; **7.** Sokolová M., Musilová K., Slančová D. Slovenčina a čeština. Synchronne porovnanie s cvičeniami. – Univerzita Komenského, Bratislava, 2005; **8.** Sokolová M., Vojteková M., Mirosławska W, Kyselová M. Slovenčina a polština. Synchronne porovnanie jazykov s cvičeniami. – V tisku; **9.** Širokova A.G. a kol. Учебник чешского языка / A.G. Širokova, J. Vlček, P. Adamec, J. Hrbáček, J. R. Rogovskaja. – Vysšaja škola, Moskva, 1973; **10.** Zatovkaňuk M. K dosavadním výsledkům konfrontačního studia slovanských jazyků (se zaměřením na jazykové vyučování) // Konstantinova T.I., Širokova A. G., Zatovkaňuk M., eds. Konfrontační studium ruské a české gramatiky a slovní zásoby. – Univerzita Karlova, Praha, 1974; **11.** <http://www.czso.cz> (staženo 2013-04-13).

Гралуок С. (Загреб, Республіка Хорватія) Prijedlozi s akuzativom u hrvatskom i ukrajinskom jeziku: sličnosti i razlike

Контрастивних досліджень прийменникових систем сучасних хорватської й української мов ще немає. І наша стаття, у якій ми зіставляємо вживання діяхронно первинних прийменників із знахідним відмінком в обох мовах, фіксуючи збіги і розбіжності, є невеликим внеском до таких досліджень.

Ключові слова: прийменники, знахідний, розбіжності, хорватська, українська мови.

Компаративних досліджень систем предлогів сучасних хорватської і української мов поки немає. І наша стаття, в якій ми зіставляємо використання діяхронно первинних предлогів з винительним падежом в обох мовах, фіксує збіги і розбіжності, є невеликим внеском до таких досліджень.

Ключевые слова: предлоги, винительный падеж, несовпадения, хорватский, украинский.

To date, there are no contrastive researches of preposition systems in contemporary Croatian and Ukrainian languages. Our article, which compares the usage of diachronically primary prepositions with the Accusative case in both languages, presenting the similarities and differences, is a useful contribution to such researches.

Key words: prepositions, Accusative case, differences, Croatian, Ukrainian.

Cilj je ovoga rada da popuni, u razmatranome području, prazninu u usporednom, kontrastivnom opisivanju uporabe prijedloga s akuzativom dvaju slavenskih jezika – ukrajinskoga i hrvatskoga. Sve češća međujezična komunikacija otvorila je niz pitanja. Motiv u izboru ove teme proizlazi iz usporedbe obrade prijedloga u ukrajinskim i hrvatskim gramatikama, u kojima su prijedlozi neujednačeno obrađeni, tako da se ne može odmah zaključiti koji hrvatski prijedlozi odgovaraju ukrajinskim i obrnuto. Motiv za razmatranje prijedlogā uz akuzativ proizlazi i iz potrebe da se studentima ukrajinistike pojasne razlike u upotrebi pojedinih prijedloga, primjerice ukrajinskoga *про* uz akuzativ, čemu u hrvatskome odgovara prijedlog *о* uz lokativ.

Prijedloge je teško opisati, jer se nalaze u poglavljima i morfologije i sintakse, a osim toga, složenosti opisa doprinosi i činjenica da neki prijedlozi mogu stajati uz više padeža, a neki samo uz jedan.

Ukrajinski i hrvatski su slavenski jezici i u njima jezgru skupine prijedloga čine oni praslavenskog porijekla. Međutim, njihova je analiza pokazala u kolikoj su mjeri, zbog stoljećā razdvojenosti, značenja koja se iskazuju akuzativom sa prijedlozima različita u oba analizirana jezika. Osim toga, analiza prijedloga je na različitoj razini istraživanja u ukrajinskom i hrvatskom, a kontrastivno istraživanje uporabe prijedloga u standardnom ukrajinskom i hrvatskom jeziku još nije do kraja provedeno.

Razlike u popisu prijedloga u oba su jezika očite. Praslavenski sloj u njima čini velik dio, međutim, čak i tu frekventnost jednih prijedloga je vrlo visoka, drugi se već smatraju zastarjelima, nestalima iz uporabe, dok su neki samo ostavili trag u pojedinim frazeologizmima ili dijalektizmima. Formirale su se i nove skupine riječi koje s vremenom i mijenjanjem jezika također dobivaju status prijedloga.

Iako su u srodnim slavenskim jezicima, kao što su ukrajinski i hrvatski, prijedlozi, s jedne strane, po svom obliku i funkciji u velikoj mjeri podudarni, s druge strane postoji velik broj nepodudarnosti. Problemi se javljaju i pri prevođenju, jer se prijedložne konstrukcije ponekad prevode bez prijedloga u jednom ili u drugom jeziku.

Status prijedloga u ukrajinskoj i hrvatskoj stručnoj literaturi. Prijedlozi kao vrsta riječi različito su zastupljeni u ukrajinskim i hrvatskim gramatikama. I na prvi pogled jasno je vidljivo da su u ukrajinskim gramatikama znatno opširnije obrađeni. Zato dajemo kratak pregled opisa prijedloga u suvremenim gramatikama ta dva jezika.

Najprije treba postaviti pitanje značenja riječi koje zovemo prijedlozima. Suvremene ukrajinske gramatike koje dijele riječi na punoznačne i nepunoznačne općenito različito definiraju prijedloge.

Tradicionalno u ukrajinskom jeziku prijedlog se određuje kao pomoćna riječ koja služi za izricanje odnosa. Tako ih, na primjer, O. D. Ponomariv [13] određuje kao pomoćnu vrstu riječi koja zajedno s kosim padežima tvori zavisnost jedne od druge punoznačne riječi i tako izražava odnose. M. J. Pljušč [18] dodaje da prijedlozi omogućavaju razlikovanje značenja padežnih oblika. U 11–osvešćanom akademijinom rječniku ukrajinskog jezika [33] određuje se prijedlog kao nepromjenjivu pomoćnu riječ koja ukazuje na odnose upravljane imenice, zamjenice ili broja prema riječi koja upravlja. U *Rječniku ukrajinskih prijedloga* [34], u kojem je obrađen korpus od 1705 prijedloga i prijedložnih izraza, autori osim funkcionalne namjene ističu također i morfološki aspekt i individualno, sekundarno značenje.

Potpuno drugačiji pristup prijedlozima iznosi I. K. Kučerenko [8; 9], koji smatra da je prijedlog samostalna riječ, odnosno prilog uopćenog značenja. Kučerenko tu dalje pojašnjava kako je uočljivije značenje prijedloga koji su kasnije nastali od priloga ili imenica (*всередині, наприкінці, кінець, край, коло, назустріч*), a znatno je manje primjetno leksičko značenje kod primarnih (pravih) prijedloga (*від, до, на, в*).

Problem statusa prijedloga tijesno je vezan za pitanje njegove semantike. Dati prijedlogu status punoznačne riječi značilo bi odrediti u njemu ne samo gramatičko nego i leksičko značenje. Pobornici takvoga gledanja poistovjećuju leksičko značenje prijedloga s leksičkim značenjem punoznačnih riječi.

U morfemskoj koncepciji koju je razradio I.R. Vyhovaneč' [24] prijedlog se određuje kao poseban morfem s analitičkim sintaktičkim statusom [26], tj. prijedlog ima samo gramatičko značenje i potpuno mu je oduzeto leksičko zato što ne opisuje predmete i pojave materijalne stvarnosti, nego samo ukazuje na odnose i veze među predmetima i pojavama te stvarnosti.

I.R. Vyhovaneč' [23] navodi kako prijedlog prostorne odnose ne označuje samostalno, nego jedino u kombinaciji s imenicom, dok ih prilog izražava samostalno.

U *Gramatici ukrajinskog jezika* O.K. Bezpojaska, K.H. Gorodens'ke i V.M. Rusaniv'skog [3] prijedlozima se priznaje zajedništvo s drugim elementima gramatičkog sustava jedino zbog njihovog gramatičkog značenja koje predstavlja diferencijalnu funkciju.

Prijedlog bez imenice ne funkcioniра. Nije slučajno niti bez razloga V. V. Vinogradov [25] nazvao prijedlog aglutinativnim prefiksom kosoga padeža. O zajedničkom porijeklu prijedloga i prefiksa, o bliskosti njihovog značenja svjedoči i činjenica da i do danas većina prefikasa ima svoje odgovarajuće parove među prijedlozima.

Prijedlozi pomažu izraziti značenje odgovarajuće forme imenice i njenu sintaktičku ulogu u rečenici. Ali iako je uloga prijedloga slična ulozi

nesamostalnih morfema, a posebno padežnih nastavaka, ona nije suvišna. Prijedlozi čine razliku u značenju padežnih oblika i u tome i jest bit njihove pomoćne uloge. Ponekad jedino oni mogu izraziti značenje padeža, na primjer kod riječi koje se ne dekliniraju: *для шимпанзе (genitiv), на шимпанзе (akuzativ ili lokativ), із шимпанзе (instrumental), про шимпанзе (akuzativ)* ili kada su padežni oblici istovjetni: *землі (genitiv, dativ), на землі (lokativ)*.

U većini hrvatskih gramatika ističe se da su prijedlozi suznačne, nepunoznačne, nesamostalne, sinsemantične riječi, pod čime se podrazumijeva da su njihova značenja uopćena, da su relacijska, tj. da se njima uspostavljaju odnosi među riječima. S prijedlozima dolaze samo zavisni padeži, najčešće genitiv, najrjeđe dativ, a lokativ dolazi isključivo s prijedlozima.

U *Gramatici Silić – Pranjković* [15] spominje se samo odnosna funkcija prijedloga. U *Akademijinoj gramatici* [1] autori ističu osim pomoćne uloge prijedloga i njihovu ulogu u subordinaciji među punoznačnim riječima. U gramatici E. Barić [2] također je istaknuta sintaktička uloga prijedloga, uloga povezivanja riječi u rečenici.

Analiza usporedbe prijedloga s akuzativom. Prijedlozi *в/у* i *у* imaju vrlo slična značenja u oba jezika. Označuju mjesto radnje (*закопати у земљу - закопати в землю*), vrijeme radnje (*у isti tren - у той самий момент*), način (*vikati у jedan glas - кричати в один голос*), cilj (*staviti у vazу - поставити в/у vazу*) i objektivne odnose (*дан се pretvorio у ноћ - день в ніч обернувся*).

Jedna od razlika je što se u ukrajinskom upotrebljava prijedlog *в/у* u značenju mjere i stupnja (*зменшити в декілька разів*), a u hrvatskom se koristi prijedlog *за* (*сманжити за неколико пута*, ili se upotrebljava konstrukcija bez prijedloga), zatim u količinsko-atributivnom značenju (*в людський зріст*), kada se u hrvatskom prevodi besprijedložno (*visine ljudskog rasta*).

Vremensko značenje prijedloga *у* također se ne izražava uvijek istim prijedlozima: kada označuje točno vrijeme (*у deset sati*), u ukrajinskom se izražava prijedlogom *о* (*об*) i lokativom (*о десятий години*); kada označava duži vremenski period (*у godinu dana*), prevodi se na više načina različitim prijedlozima i padežima (*за рік, протягом/впродовж року, через рік*).

Prijedlog *з* nema odgovarajućeg para u hrvatskom standardnom jeziku. Prevodi se prijedlogom *oko*, npr.: *прочитав сторінок з двадцять – прочітао је око двадесет stranica*, ili brojevnim prilogom koji je tvoren dodavanjem na broj sufiksa *-ak*, *прочітао је двадесетак stranica*.

Uspoređujući prijedloge *за* i *за*, vidimo da im se značenja podudaraju kad označuju objektivne odnose (*zahvaliti за sve - дякувати за все*), način (*nositi sjekiru за дршку - носити сокиру за монорице*), uzrok (*svađati се за мјесто - сваритися за місце*) i vrijeme radnje (*за tjedan dana - за тиждень*).

No, drugačije je kada se u ukrajinskom jeziku prijedlogom *za* označuje sredstvo (*Скриня моя за стіл править – Моја škrinja mi služi kao stol*).

U značenju mjere i stupnja u hrvatskom se koristi drugačija konstrukcija: *Наймолодшому з них було за сімдесять. – Najmlađem je bilo više od sedamdeset/preko sedamdeset*.

Također u značenju usporedbe u hrvatskom se ne može upotrijebiti prijedlog *za* (*кращий за всіх – ljepši od svih*).

U značenju atributa u hrvatskome se ne može upotrijebiti prijedlog *za* (*Освіту маєш за вісім класів – Imaš osmogodišnje obrazovanje, Imaš obrazovanje od osam razreda*).

Značenje smjera i pravac kretanja u ukrajinskom se ne izriče prijedlogom *za* (*let za Dubrovnik – рейс до Дубровника; sutra putujem za Ukrajinu – завтра їду в Україну*).

Vremenska značenja prijedloga *za* i *za* također se ne podudaraju u svim aspektima. U hrvatskom je jeziku puno češća upotreba prijedloga *za* u vremenskom značenju, dok se u ukrajinskom ta značenja prevode prijedlogom *na*, npr.: *karte za ponedjeljak – квитки на понеділок; doći za Božić – прийти на Різдво; plan za sutra – план на завтра*. Vremenska se značenja podudaraju u označavanju perioda nakon kojega će se nešto dogoditi (*vlak će doći za pola sata – поїзд приїде за півгодини*), iako se u ukrajinskom tu češće koristi prijedlog *через*.

Prijedlozi *kroz* i *крізь* podudaraju se u objektivnim (*проці кроз vrata - ввійти крізь двері*), vremenskim (*kroz ноć - крізь ніч*) i načinskim značenjima (*govoriti kroz suze - говорити крізь сльози*), osim značenja uzroka, navedenog u Gramatici Silić – Pranjković [15] (*Kroz to uskoro zaratiše*), kakvo se u ukrajinskom ne pojavljuje.

Značenja prijedloga *među* i *між* podudaraju se (*među prste - між пальці*).

Prijedlozi *na* i *на* podudaraju se u osnovnim značenjima mjesta (*postaviti knjigu na stol - покласти книжку на стіл*), vremena (*na godišnjicu - на річницю*), cilja (*učiniti na radost - зробити на радість*), objekta (*misлити na uгод - вважати на врожай*) i mjere (*na četiri dijela - на чотири частини*), a ne podudaraju se u sljedećim značenjima:

Вчитися на медсестру – školovati se za medicinsku sestru; хворити на грип – imati gripu/bolovati od gripe.

Prijedlozi *nad* i *над* podudaraju se kad ukazuju na predmet u čiju stranu je usmjereno kretanje (*vrba se nagnula nad rijeku - верба нахилилася над річкою*), ne podudaraju se kad *nad* u ukrajinskom označuje mjeru, stupanj:

Тебе я над усіх сестер любила – Tebe sam najviše od svih sestara voljela; Люблю тебе над усе на світі – Volim te najviše na svijetu. U ukrajinskom

prijedlog *над* može označivati i vrijeme, a u hrvatskom ne: *над осінь прилітає птиця – ujesen dolijeću ptice; над вечір нас покликали – uvečer su nas pozvali.*

Prijedlozi *o (ob)* i *o (ob)* podudaraju se kada iskazuju granicu ili objekt neke radnje ili predmeta (*ударити o zemlju - ударити об землю*). Ne podudaraju se u sljedećim značenjima:

ogrješiti se o zakon – порушити закон;

otimati se o plijen – боротися за здобич (добуток);

не об тім річ – nije u tome stvar.

Prijedlozi *перед* i *pred* podudaraju se u značenjima cilja kretanja (*dotrčao je pred vrata - прибіг перед ворота*), ali se u vremenskom značenju s akuzativom koristi samo u hrvatskom jeziku, a u ukrajinskom s instrumentalom: *доці пред зору / прийти перед світанком* (може бити u akuzativu: *прийти нід світанок*); *pred Božić / перед Різдом (i нід Різдо)*; *pred jedan sat - годину тому (назад)*.

Prijedlozi *нід* i *pod* podudaraju se u mjesnim (*staviti pod ormar - покласти нід шафу*) i vremenskim značenjima (*postati pametnijim pod starost - стати розумнішим нід старість*). Ne podudaraju se u objektnim značenjima (*дати комусь ногою нід зад – ногом u стражницю*), značenjima cilja (*запрягати коні нід пана – upregnuti konje za gospodara*).

Prijedlozi *но* i *po* podudaraju se kad označavaju cilj radnje (*іці по доктора - їхати по лікаря*), količinsko značenje (*дати svakome po tri olovke - дати кожному по три олівці*), a ne podudaraju se u atributivnom značenju (*сніг по коліна – сніг до коліна*). Vremenska značenja se ne podudaraju iako i u ukrajinskom i u hrvatskom prijedlozi *no* odnosno *po* mogu označivati vrijeme, ne koriste se jednako u istom kontekstu (*поезія від Котляревського по наші дні – поезія od Kotljarevskog do naših dana*); (*raditi po cijeli dan - цілими днями працювати*).

Prijedlozi *через* i *kroz* podudaraju se u prostornim (*puteljak kroz cijelo selo - стежка через усе село*) i vremenskim značenjima (*vraćamo se kroz mjesec dana - повернемося через місяць*), Ne podudaraju se u značenju uzroka (*через хворобу – zbog bolesti*).

Ovi prijedlozi nemaju svoje istozvučne/bliskozvučne parove u analiziranim jezicima: *повз (проїхала повз неї вночі – prošla je pokraj nje po noći, поза (нахилився поза скелю – nagnuo se nad stijenu), поміж (дівчата шепотіли поміж себе – djevojke su šaptale među sobom), понад (понад річку верби нахилилися – nad rijeku su se vrbe nadvile), поперед (ставила траву поперед Устю (Коцюбинський) / stavila je jelo pred Ustju), понпу (понпу дорогу простягалася дєбра – uzduž ceste prostirala se jaruga), про (думав про робітницю – mislio sam o radnici), низ (спуштаєся низ річки) - спускається вниз по річці), уз (пеняти се уз stepenice - піднімається вєрх по сходах)*. Prijedlog *тимо* ima svoj bliskozvučni par *мимо*, ali u hrvatskom *timo* može

stajati i uz akuzativ i uz genitiv, dok u ukrajinskom isključivo uz genitiv (*proći mimo voćnjak - поїти мимо саду*).

Zaključak. U ovom radu prikazali smo sadašnje stanje upotrebe prijedloga s akuzativom u ukrajinskom i hrvatskom jeziku. U tim se dvama srodnim slavenskim jezicima upotrebljavaju gotovo jednaki prijedlozi. U ukrajinskom su to: *в / у, з (зі, зо, із), за, крізь, між (межи, меж), на, над (наді, надо), о (об), перед (переді), нід (ніді), по, повз (поз), поза, поміж, понад, поперед, попри, про, через*. U hrvatskom jeziku to su: *у, за, кроз, међу, на, над (нада), о, пред (preda), под (poda), по, низ (niza), уз (uza), кроз, мимо*.

Usporedba obrađenih prijedloga u hrvatskom i ukrajinskom jeziku ukazuje na sličnosti. Prijedlozi u oba jezika mogu se podudarati oblikom i funkcijom (najčešće uz fonološke razlike).

Najveće su podudarnosti kod prijedloga: *на, за, у/в, нід, через – на, за, у, под, кроз*. S obzirom da su to prvotni prijedlozi, a oni imaju zajedničko praindoeuropsko i praslavensko nasljeđe, nije neobično da su im značenja u ovim srodnim jezicima gotovo potpuno podudarna.

S obzirom da razlike među ukrajinskim i hrvatskim prijedlozima mogu dovesti do pogrešnog prevođenja ili upotrebe, slijedi navođenje osnovnih razlika.

Najznačajnija je razlika upotreba prijedloga *про*, kojega u hrvatskom nema, a prevodi se prijedlozima *о, за*.

Ukrajinskim prijedlogom *по* može se izraziti granica ili mjera koja označuje neki predmet (*сорочечка по коліна – кошуljica do koljena; Сніг — по пояс! – Snijeg do pojasa!*), dok se u hrvatskom ona izražava prijedlogom *до* i genitivom.

Ukrajinski prijedlog *з* prevodi se hrvatskim prijedlogom *с* kad se rabi s genitivom i instrumentalom, ali može se rabiti i s akuzativom, što hrvatski *с* ne može.

Hrvatski prijedlog *уз* prevodi se u ukrajinskom prijedlozima *поряд, поруч, біля, коло* koji stoje uz genitiv.

Hrvatski prijedlog *мимо* prevodi se ukrajinskim prijedlogom *мимо*, koji može stajati jedino uz genitiv.

Hrvatski prijedlog *за* za pojedina se značenja (objektno, ciljno, namjensko) u ukrajinskom prevodi prijedlogom *для* koji stoji uz genitiv.

Ukrajinski prijedlog *на* prevodi se i prijedlogom *за*.

Na kraju još valja dodati da se mnoge prijedložne konstrukcije u ukrajinskom jeziku prevode besprijedložno u hrvatskom, i obratno.

U ovom je članku prikazana upotreba prijedloga u dva srodna slavenska jezika. Analiza je pokazala brojne podudarnosti i manji broj nepodudarnosti koji se razvio tijekom vremena. Budući da jezgru skupine, kako je rečeno, čine prijedlozi praslavenskog podrijetla, ti se prijedlozi ipak nisu znatno udaljili svojim osnovnim značenjima.

LITERATURA:

1. *Babić S. i dr. Povijesni pregled, glasovi i oblici hrvatskoga književnog jezika.* – Zagreb: HAZU i Globus, 1991; 2. *Barić E. i dr. Hrvatska gramatika, 2. promijenjeno izdanje.* – Zagreb: Školska knjiga, 1997; 3. Безпояско О. К., Городенська К. Г., Русанівський В. М. Граматика української мови: Морфологія. – К.: Либідь, 1993; 4. Булаховський Л. А. *Нариси з загального мовознавства.* – К., 1955; 5. Булаховський Л. А. Курс сучасної української мови. – К., 1951; 6. Katičić R. *Sintaksa hrvatskoga književnog jezika, drugo ponovljeno izdanje.* – Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti i Globus, 1991; 7. *Колодяжний М. А. Приймєнник.* – Харків: Вид-во Харків.ун-ту, 1960; 8. Кучеренко І. Лексичне значення прийменника // Мовознавство. – 1973. - №3. – С. 12-23; 9. *Кучеренко І.К. Теоретичні питання граматики української мови: Морфологія.* – Вінниця: Поділля-2000, 2003; 10. *Matas Ivanković I. Prijedlozi s genitivom u hrvatskom i ruskom jeziku, doktorska disertacija.* – Zagreb, 2006; 11. *Maretić T. Gramatika i stilistika hrvatskoga ili srpskoga književnog jezika.* – Zagreb: Matica hrvatska, 1963; 12. *Пономарів О.Д., Різун В.В., Шевченко Л. Ю. Сучасна українська мова: Підручник.* – К.: Либідь, 2001; 13. Popović M. О бројним konstrukcijama kao blokovima koji se sklanjaju // *Jezik.* – 1966-1967. – XIV. – S. 144-148; 14. *Pranjkić I. Druga hrvatska skladnja.* – Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada, 2001; 15. *Silić J., Pranjkić I. Gramatika hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta.* – Zagreb: Školska knjiga, 2005; 16. *Смотрицький М. Граматика слов'янська (1619) / Підготовка факсимільного видання В. В. Німчука.* — К.: Наукова думка, 1979; 17. Сучасна українська літературна мова: Морфологія / За заг. ред. І. К. Білодіда. – К.: Наукова думка, 1969; 18. Сучасна українська літературна мова / За ред. М.Я.Плющ. – К., 1994; 19. Сучасна українська мова / За ред. О.Д. Пономаріва. – К.: Либідь, 2001; 20. *Težak S., Babić S. Gramatika hrvatskoga jezika, 7. izmijenjeno i dopunjeno izdanje.* – Zagreb: Školska knjiga, 1992; 21. Tračanin D. *Gramatičko umijeće = Gramatike tehne Dionyziou Thraikos / priredio i preveo Dubravko Škiljan.* – Zagreb: Latina et Graeca, 1995; 22. Український правопис / Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні, НАН України, Ін-т укр. мови. — К.: Наук. Думка, 2007; 23. *Виноградов В.В. Русский язык, грамматическое учение о слове.* – М.-Л., 1947; 24. *Вихованець І.Р. Приймєнникова система української мови.* – К.: Наук. думка, 1980; 25. *Вихованець І.Р. Частини мови в семантико – граматичному аспекті.* – К.: Наук. Думка, 1988; 26. *Вихованець І., Городенська К. Теоретична морфологія української мови: Академічна граматика української мови.* – К.: Пульсари, 2004; 27. *Жовтобрюх М.А., Кулик Б.М. Курс сучасної української мови.* - I частина. – К.: Рад. Школа, 1961; 28. *Жовтобрюх М. А., Кулик Б. М. Курс сучасної української мови.* - II частина. – К.: Рад. школа, 1965; 29. *Жовтобрюх М.А., Волох О.Т., Самійленко С.П. Исторична граматика української мови.* – К.: Вища школа, 1980; 30. *Anić V. Rječnik hrvatskoga jezika.* – Zagreb: Novi Liber, 1998; 31. *Damjanović S. i dr. Mali staroslavensko-hrvatski rječnik.* – Zagreb: Matica hrvatska, 2004; 32. *Грінченко Б.Д. Словник української мови / За редакцією Б. Д. Грінченка: у 4-х т.* – К., 1958-1959; 33. *Skok P. Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika.* – Zagreb: JAZU, 1971-1974; 34. *Словник української мови: в 11-ти т. / за ред. І. К. Білодіда.* – К.: Наукова думка, 1970—1980; 35. *Загітко А.П., Данилюк І.Г., Ситар Г.Б. Словник українських прийменників.* – Донецьк: ТОВ ВКФ „БАО“, 2007.